

קדושת לוי

מתיקות פפרש

פנינים ~ סיפורים ~ הלכות

גליון מס' 65

פרשת פנחס ~ מברכין

הפטרה: "דברי ירמיהו"

ירושלים	תל אביב	באר שבע
הדלקת נרות: 07:09	07:24	07:27
יציאת שבת: 08:24	08:27	08:25
		הזמנים לפי לוח
		"עיתים לביתה"

זוארט לשולחן שבת

מתורתו של רבינו הקדוש סגורם של ישראל
רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זע"א

פניני האור החיים הקדוש

קינאה עם אהבה

קנאות אמיתית

מקנאות פנחס אנו למדין מהי גדולתה של הקנאות, מהי המעלה של קנאות לשם שמים.

האור החיים הקדוש אומר שהסיבה שהתורה ייחסה את פנחס עד אהרון הכהן, משום שלאחר חטא העגל שנתגלגל על ידי אהרון שאמר לבני ישראל שייביאו את כל הזהב שיש להם, היה אהרון מסתובב ומלמד תורה ברבים ובזה כיון להגיע לתיקון חטאו.

אולם לא התכפר לו לגמרי אלא עד שכן בנו פנחס בא והשיב את חמתו של ה', וע"ז אמר ה' ולא כיליתי את בני ישראל בקנאתי.

אולם אומר האור החיים בכדי להגיע לקנאות אמת ולא לקנאות שקר יש ג' כללים:

א. קנאה אמיתית, היא קנאה שהאדם מוכן לסכן את חייו, ואת כבודו בשביל כבוד ה', כמו שראינו אצל פנחס. שלא חש על חייו ועל כבודו.

ב. אין הקנאה נחשבת לקנאה אלא עד שיעיד עליו יודע תעלומות שכל כוונת המקנא היא אך ורק לכבוד הבורא יתברך ולא לכבוד המקנא!!

ג. קנאות אמיתית איננה קנאות שנעשית בסתר אלא שנעשית מול כל העם, לקדש את ה' ברבים כמו שמצאנו אצל פנחס שקינא מול כל שבט שמעון.

ובנוסף לזה קיבל פנחס כדבר ה' "הנני נותן לו את בריתי שלום" פנחס מקבל מתנה שמחזיקה בתוכה את כל הברכות כולם, "שלום".

ולכאורה נשאלת השאלה מדוע קיבל על מעשה אחד שני מתנות.

אלא מבאר הקדושת לוי דרך העולם אם אדם פשוט מקנא קנאת ה', יכול הוא לבוא לידי קטרוג על עם ישראל, כי טבע המקנא הוא לכעוס על עוברי העבירה, ובעת שכוועס הרי הוא מוציא דיבתם רעה לפני המקום. ומעורר את הדינים על עם ישראל.

לא כן היה פנחס שבא וקינא לה' מאהבה, ובא וסיכן את עצמו בתוך שבטו של זמרי, דקרב לעיני כל, והיכה עם בחרב על הארץ ואמר בקול גדול "רבנו של עולם על אלו יפלו עשרים וארבעה אלף מישראל"? בא פנחס ועורר את מידת הרחמים על ישראל, ובקש לפני ה' יתברך שעל מעשה של זה לא יתעוררו הדינים על ישראל.

אמר ריבוננו של עולם על מה שקינאת, על עצם מעשה הקנאות תקבל ברית שלום. ועל מה שלא עוררת דינים בקנאותך תקבל ברית כהונת עולם.

יהי רצון שנזכה להגיע לדרגות עליונות אלו של קנאות אמיתית לה', ובאותו הזמן לעורר לפניו רחמים על בני ישראל אמן כן יהי רצון.

"פנחס בן אלעזר בן אהרון
הכהן השיב את חמתי מעל
בני ישראל"

הקנאות הגדולה שהעמידה את כל דורות עם ישראל, היא קנאותו של פנחס. בגלל מעשה פנחס הקדוש ברוך הוא לא היכה עם רב מבני ישראל, אלא מחל וסלח לעמו שיש בתוכו צדיקים כפנחס שבאים ומוציאים מתוכם את הרשעים ועושים הכל לשם שמים.

רבי לוי יצחק מבארדיטשוב לומד פירוש נפלא מהיתור של הפסוק "בקנאו את קנאתי בתוכם".

ובזה יבואר גם מדוע פנחס שעשה מעשה אחד של קנאה לה', קיבל ב' מתנות. האחד הוא ברית כהונת עולם, על אף שפנחס לא היה צריך להיות כהן מן הדין הוא זורעו לעולם כהנים.

נפלאות המדרש

פנחס הוא אליהו

לכן הנני נותן לו את בריתי שלום והיתה לו ולזרעו וגו' אמר הקדוש ברוך הוא לאליהו אתה קנאתה על ע"ז בשמים, [עד מתי אתם פוסחים על שני הסעיפים וכו'] שנא' פנחס בן אלעזר וגו', וכאן [אצל במעשה זמרי] אתה מקנא קנאתי, חייך [אני נשבע] שאין עושין ישראל ברית מילה [כל הדורות] עד שתהא רואה בעיניך [שתהיה שם בברית], מכאן תקנו חכמים להיות עושין מושב כבוד לאליהו שהוא מלאך הברית, שנאמר ומלאך הברית וגו'.

אמר הקדוש ברוך הוא לפינחס אתה למדת סניגוריא על בני בלשונך [על ידי הדיבור שלך], טול את הלחי [בקורבנות] מתנה. אתה כיוונת רומח לקבות האיש והאשה, טול את הקיבה [של הקורבנות]. אתה יגעת בזרועך [דקרתם בידך], טול הזרוע. אתה הטלת שלום בין אדם לחבירו, הוי את מברך את בני בשלום, שנאמר "ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום".

אמר ריש לקיש הוא פנחס הוא אליהו [אליהו ופנחס זה אותו אדם], אמר לו הקדוש ברוך הוא אתה נתת שלום ביני ובין בני ישראל, אף לעתיד לבוא אתה עתיד ליתן שלום ביני וביניהם, שנאמר הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא. [וכמאמר חז"ל לפני בא המשיח יבוא אליהו להודיע על בואו].

הכל גלוי, צפוי וידוע!

הרב מלאכי | בטחוני בצורי

אבי, בדרך כלל, נמנע לחלוטין מהתערבות בעניינינו הפרטיים, מה גם ברגע האחרון, ובאופן כל כך דרמטי במרכז בית הכנסת בדרכי אל ספר התורה.

בפרט שמדובר בהבדלי גילאים של דקות בודדות, ולמי זה בדיוק משנה איך תיקרא כל אחת מהן... סוף סוף לכל סבתא תהיה נינה שנושאת את שמה בגאון ובגיל זהה...

אך כמובן שקיימתי מצוות כיבוד אב, ללא עוררין וללא היסוס, קיימתי את בקשתו הצנועה של אבי.

וכך, הבת הגדולה יותר נקרא שמה בישראל ליבא, והצעירה יותר בשם שרה.

שמונה עשרה שנים חלפו ביעף, והאפיזודה הקצרצרה הזו של שינוי השמות נשכחה כמעט לחלוטין מזיכרוני.

אבי גם הוא נקרא זה מכבר לישיבה של מעלה.

בימי ערב חג הפסח האחרון, זכינו בשעה טובה לשמחת אירוסיה של בתי התאומה הגדולה בשעה טובה ומוצלחת. חלפו שבועיים עד שהכלה הנרגשת הסבה את תשומת לבנו לעובדה המפתיעה והמרגשת:

שמה של אם הכלה, המחוננת המיועדת הוא... שרה!

בקהילתנו, ישנה הקפדה יתרה ומחמירה שלא לתת שם כלה כשם חמותה כצוואתו של רבי יהודה החסיד.

אילו לא היה אבי ז"ל יוזם את ההחלפה הבלתי צפויה הזו בין השמות ברגע האחרון, שידוך מופלא זה לא היה יכול לצאת לפועל כלל!

מספר הרה"ח ר' ישראל שארף, ביתר: לפני כשמונה עשרה שנים, שמוחננו היתה כפולה עם הולדתן של זוג תאומות חמודות.

כשהגיע הרגע לבחור להן שמות, התכנון נראה כמו כתוב מראש.

שתי סבתות היו לנו יקרות, שתיהן נשים צדקניות ומוכרות בירושלים במעשיהן הטובים. סבתי - סבתא 'ליבא' עליה השלום, אמו של אבי,

וסבתה של רעייתי - מרת 'שורה'לה' עליה השלום.

בין שתיהן שררה ידידות מופלאה בחייהן, ובהמשך הן אף הפכו למחותנות כמה וכמה פעמים, כאשר צאצאיהן התחתנו ביניהם.

שתיהן נפטרו מהעולם בשם טוב. והיה זה טבעי לחלוטין לקרוא לשתי התאומות על שמן.

סבתא שורה'לה הייתה מבוגרת יותר מסבתא ליבא, ולכן התכוונתי לקרוא לתאומה הבכורה על שמה - שרה, ואילו לתאומה הצעירה - בשם ליבא.

בשבת בבוקר, הוזמנו כל בני המשפחה לקידושא רבה בבית הכנסת כנהוג, נקראתי לעלייה לתורה, שמיד אחריה, הגבאי היה אמור לערוך "מי שברך" לבנות שנולדו - אז מתקיים מעמד הענקת השמות הרשמי.

בדרכי אל הבימה שעליה ספר התורה, ניגש אלי אבי ע"ה, ובקול לוחש, שקט ובלתי צפוי, הוא הביע בקשה צנועה:

"אני אשמח שאת שמה של הבת הגדולה יותר תקרא ליבא, על שמה של אימי עליה השלום..."

חייתה זו בקשה מפתיעה ביותר.

דרך ישראל

לחשוב רק על העיקר

יאמרו עליו בני ישראל שהרי אבי אמו פיטם עגלים לעבודה זרה.

ואם כך פני הדברים מוכרח שדבר זה לא בא ב'גנים' דבר כזה לא עובר מדור לדור, דבר כזה הוא עבודה עצמית של פנחס, ולכן קיבל את הזכות לכהונה בזכות עצמו ולא בגלל קדושתו של אהרן.

וזה שפירש רש"י: להוציא מידי כל האומרים "ראיתם זה שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה", כי מידה זו של הקנאות של פנחס לא עברה בירושה אלא פנחס דבק במידת אהרון הכהן "אוהב שלום ורודף שלום" ובכל זאת כאן שראה נשיא שבט מישאל שחוטא מול כל שבטו, עצר את כל מחשבותיו ורצונותיו האישיות ונקם את נקמת ה'.

וכמו שממשיך הפסוק ואומר "ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי" הקב"ה אומר לולי פנחס הייתי מכלא את כל בני ישראל! כיון שמידת הדין הייתה מתוחה בעולם שאם לא מעשה פנחס עם ישראל היה נכחד ח"ו.

ופנחס שהוריד מעצמו כל חשיבה גופנית ושם לנגד עיניו רק את כבוד ה' זכה ונהיה אליהו הנביא שרואה ואינו נראה, שגופו איננו העיקר אלא רוחו.

פנחס בן אלעזר בן אהרון הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי.

מעשה פנחס, היו מעשה שנחרט לדורות על דגל בני ישראל כסמל של קנאות, כל אחד הרוצה להיחשב קנאי חייב ללמוד קודם מה היא קנאות אמיתית מפנחס.

ובאמת מציאנו אריכות גדולה בכל מפרשי התורה מדוע יחסו את פנחס עד לאהרון הכהן, וכבר האריכו בזה רבות, שכל מידותיו של פנחס באו מאהרון הכהן ולא מיתרו, לכן מעשיו לא באו ממקור רע אלא רק מיסוד הקדושה.

אולם המתבונן בדבר יראה כי בקנאות אמיתית כמו של פנחס

לא מעורב כלל וכלל שום רצון אישי, לא מעורב בה חשיבה עצמית, אלא כשהוא לקח את הרמוח בידו ויצא לדקור את העובר עברה בודאי הוציא את עצמו מכל שיקול דעת אפשרי, ושם לנגד עיניו אך ורק את כבוד ה' שמתבזה לעיני כל עדת ישראל, עד כדי כך שציאה ממחשבתו כל מחשבת פחד וחרדה מה יעוללו לו כל שבטו של זמרי אם יתפסו אותו. עד כדי כך שלא חשב מה